

**ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Факультет: *історії та права*

Кафедра: *філософії, політології та міжнародних відносин*

**СУЧАСНА ДИПЛОМАТИЧНА СИСТЕМА ТА ОСОБЛИВОСТІ
ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСУЛЬСЬКОЇ СЛУЖБИ**

ПП НД/ОК 2.1.1.8

СИЛАБУС

2020 – 2021 навчальний рік

Силабус це персоніфікована програма викладача для навчання студентів з кожного предмета, що оновлюється на початок кожного навчального року.

Силабус розробляється відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівця відповідного рівня та згідно навчального і робочого навчального планів, з врахуванням логічної моделі викладання дисципліни.

Силабус розглянутий на засіданні кафедри філософії, політології та міжнародних відносин.

Протокол від «27» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри

(Ю.В. Харченко)

Розробник: доктор політичних наук, доцент кафедри філософії, політології та міжнародних відносин Коломієць Олег Валерійович

1. Ел. адреса: Okolomiets@ukr.net

Інша контактна інформація: телефон +380679073278

2. Опис навчальної дисципліни: *Сучасна дипломатична система та особливості організації консульської служби*

Спеціальність:	<i>291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>
Освітньо-професійна програма:	<i>Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії</i>
Рівень вищої освіти:	<i>Другий (магістерський)</i>
Форма навчання:	<i>Денна/Заочна</i>
Курс:	<i>I</i>
Семестр:	<i>II</i>

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 2	Нормативна
Блоків – 2	
Загальна кількість годин – 150	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2	
Лекції	28 год.
Практичні, семінарські	24 год.
Лабораторні	0 год.
Самостійна робота	98 год.
Вид підсумкового контролю:	екзамен
Сторінка дисципліни на сайті університету	
Зв'язок з іншими дисциплінами	<i>Міжнародні організації, Основи політичної теорії, Міжнародні відносини і зовнішня політика, Теорія міжнародних відносин, Міжнародні економічні відносини, Міжнародне публічне право тощо</i>

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни є ознайомити студентів із засадами, принципами і структурою дипломатичної і консульської служби, досвідом провідних країн світу в роботі зазначених підрозділів системи міжнародного спілкування.

Завдання дисципліни:

- роз'яснення завдань діяльності дипломатичної служби;
- роз'яснення завдань діяльності консульської служби;
- розкриття ролі дипломатичної та консульської служби в сучасних міжнародних відносинах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку та понятійно-категоріальний апарат дипломатичної та консульської служби;
- історію зародження та становлення дипломатичної та консульської служби у світі та в Україні;
- національне законодавство та міжнародне право щодо забезпечення й регулювання дипломатичної та консульської служби;
- систему і механізм діяльності Міністерства закордонних справ, його вітчизняних та закордонних підрозділів;
- головні принципи, форми та методи створення і роботи посольств і консульств та визначення критеріїв ефективності їх діяльності;
- основні завдання і функції дипломатичних і консульських установ;
- дипломатичні і консульські імунітети та привілеї;
- форми і принципи діяльності багатосторонньої дипломатії та спеціальних місій;

вміти:

- користуватися набутими теоретичними знаннями;
- орієнтуватися в основних положеннях базових міжнародно-правових джерел, що регулюють зовнішні зносини та дипломатичну діяльність;
- підбирати критерії для визначення ефективності роботи посольств і консульств;
- застосовувати техніку ведення дипломатичних переговорів;
- користуватися засобами дипломатичної комунікації;
- готувати документи дипломатичного листування;

володіти:

- навичками оперування понятійним апаратом для опису взаємодії об'єктів й суб'єктів сучасної дипломатичної системи та консульської служби;
- навичками аналізу сучасної дипломатичної системи та консульської служби.

Розуміти чому відбувається

- розширення масштабу діяльності політичних інститутів міжнародного співтовариства, становлення глобальних інститутів політичного управління;
- поглиблення світових політичних процесів, що не завжди відповідають найважливішим регіональним і глобальним проектам;

- стирання кордонів між внутрішньою і зовнішньою політикою, безпекою, економікою, активна роль мережевих спільнот різного типу.

Пояснити, що таке

- «міжнародні відносини», «простір міжнародних відносин», «дипломатична служба», «консульська служба», «посол», «консул»;
- «дипломатичне представництво», «посольство», «консульство», «консульський округ», «спеціальні місії», «дипломатичний імунітет», «персона non grata», «регіоналізація міжнародних відносин».

Обґрунтувати механізми

- створення великих єдиних економічних просторів з швидким і вільним переміщенням праці, ресурсів, капіталів, становлення глобальних інститутів економічного управління;
- посилення політичної, економічної, соціальної та культурної взаємозалежності держав та регіонів світу;
- Збільшення ролі наднаціональних й транснаціональних організацій, інститутів, технологій;
- Трансформацію глобалістичних систем міжнародних відносин;
- відсутність загальних форм глобалізації, економічної, політичної та соціальної модернізації окремої країни та регіону.

Розрізняти види міжнародних відносин:

- за сферами суспільного життя – економічні, політичні, стратегічні, культурні, ідеологічні, духовні;
- на основі взаємодіючих суб'єктів – міждержавні, міжпартійні, відносини.

Сформовані компетентності:

ІК Здатність розв'язувати комплексні теоретичні та практичні задачі і проблеми під час професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

ЗК1 Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами усно і письмово, з професійних і наукових питань. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

ЗК2 Брати участь у професійні дискусії у сфері міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій, поважати опонентів і їхню точки зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

ЗК3 Аналізувати та оцінювати проблеми міжнародної та національної безпеки, міжнародні та інтернаціоналізовані конфлікти, підходи, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав. Формулювати задачі моделювання, створювати і досліджувати моделі об'єктів і процесів міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій.

ЗК6 Визначати, оцінювати та прогнозувати політичні, дипломатичні, безпекові, суспільні й інші ризики у сфері міжнародних відносин та глобального розвитку.

ЗК7 Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

СК1 Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції дипломатичної служби. Вільно спілкуватися державною та іноземними мовами, усно і письмово, з професійних і наукових питань у сфері міжнародної політики.

СК3 Здійснювати професійний усний та письмовий переклад з/на іноземну мову, зокрема, з фахової тематики дипломатичної служби. Брати участь у професійні дискусії у сфері дипломатичної служби, поважати опонентів і їхню точку зору, доносити до фахівців та широкого загалу інформацію, ідеї, проблеми, рішення та власний досвід з фахових проблем.

СК4 Аналізувати та оцінювати проблеми дипломатичної служби, способи та механізми забезпечення безпеки у міжнародному просторі та у зовнішній політиці держав. Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток.

СК5 Оцінювати та аналізувати дипломатичну службу, їх проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем. Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних комунікацій.

СК10 Критично осмислювати та аналізувати дипломатичну службу та її вплив на міжнародні відносини

Програмні результати навчання відповідні компонентам освітньої програми:

РН 1 Знати та розуміти природу, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики

РН 2 Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини

РН 3 Застосовувати сучасні наукові підходи, методології та методики для дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики

РН 5 Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав

РН 7 Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем

РН 9 Готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики, суспільних комунікацій та регіональних студій

РН 10 Розробляти та реалізовувати проекти прикладних досліджень міжнародних відносин, зовнішньої та світової політики

РН 14 Оцінювати результати власної роботи і відповідати за особистий професійний розвиток

4. Зміст дисципліни. Календарно-тематичний план

Змістові модулі	Види роботи			
	Лекції	Семінари	Самостійна	Усього
1	2	3	4	5
Тема 1. Поняття дипломатичної служби. Виникнення та основні історичні етапи розвитку дипломатичної служби	4	4	11	19
Тема 2. Державні органи зовнішніх відносин	4	4	11	19
Тема 3. Відкриття дипломатичних представництв та завершення дипломатичної місії	4	4	11	19
Тема 4. Структура та персонал дипломатичного представництва. Функції дипломатичних представництв та засоби їх здійснення	2	2	11	15
Тема 5. Дипломатичні привілеї та імунітети	2	2	10	14
Тема 6. Встановлення консульських відносин	2	2	11	15
Тема 7. Функції консульських установ та засоби їх виконання	4	2	11	17
Тема 8. Консульські привілеї та імунітети	2	2	11	15
Тема 9. Спеціальні місії як форма дипломатії	4	2	11	17
Всього годин	28	24	98	150

5. Теми семінарських занять

<p>Тема 1. Поняття дипломатичної служби. Виникнення та основні історичні етапи розвитку дипломатичної служби</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робота посольств та місій. 2. Представництво держави при міжнародних організаціях універсального та регіонального характеру. 3. Виникнення та формування основних історичних типів дипломатії. 4. Зародження та становлення дипломатичної служби як невід'ємної частини державної служби. 	4
<p>Тема 2. Державні органи зовнішніх відносин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України про компетенцію Верховної Ради, Президента та Кабінету Міністрів у сфері зовнішніх відносин держави та виконання дипломатичних функцій. 2. Міністерство закордонних справ України – головний функціональний орган держави в реалізації зовнішньополітичного курсу країни, його структура, проблеми кадрового забезпечення. 3. Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України. 	2

<p>Тема 3. Відкриття дипломатичних представництв та завершення дипломатичної місії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Обмін дипломатичними представництвами. 2. Угода між державами про рівень дипломатичних представництв. Види дипломатичних представництв: посольство і місії (папські нунціатури та інтернунціатури тощо). 3. Процедура призначення глави дипломатичного представництва. Постанова Верховної Ради України «Про порядок призначення глав представництв України в іноземних державах та при міжнародних організаціях» від 15 липня 1994 р. 4. Класи глав дипломатичних представництв. Їх акредитація в державах перебування. Постанова Верховної ради України «Про відкриття дипломатичних і консульських представництв України « від 3 березня 1993 р. 	4
<p>Тема 4. Структура та персонал дипломатичного представництва. Функції дипломатичних представництв та засоби їх здійснення</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Функція ведення переговорів, інформаційна функція. 2. Функція заохочення дружніх відносин між акредитуючою державою та країною перебування в галузі політичних, економічних, культурних, спортивних тощо зав'язків. 3. Консульська функція дипломатичного представництва. 4. Функції дипломатичного представництва України згідно з «Положенням про дипломатичне представництво України за кордоном» від 22 жовтня 1992 року. 5. Засоби виконання дипломатичних функцій. 	2
<p>Тема 5. Дипломатичні привілеї та імунітети</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відмова від привілеїв та імунітету, умови та наслідки. 2. Привілеї та імунітети посольства (місії): недоторканість приміщення, архівів і документів, право на користування прапором та гербом як символами акредитуючої держави, митні та податкові привілеї представництва тощо. 3. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва: особиста недоторканість дипломатичного агента, його особистої резиденції, паперів, майна, імунітет від кримінальної, цивільної та адміністративної юрисдикції, митні і податкові пільги і вилучення. 	2
<p>Тема 6. Встановлення консульських відносин</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Класи консульських установ та найменування глав консульських представництв. 2. Окремі консульства і консульські відділи дипломатичних представництв. 3. Штатні та позаштатні (почесні) консули. 4. Процедура призначення глави консульської установи. 	4
<p>Тема 7. Функції консульських установ та засоби їх виконання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Випадки виконання консульськими установами дипломатичних функцій. 2. Обов'язки консульств, консульських посадових осіб і співробітників консульств по відношенню до держави перебування. 3. Консульський округ. 	2

<p>Тема 8. Консульські привілеї та імунітети</p> <p>1. Привілеї та імунітети консульства як закордонного органу держави: недоторканність приміщення, архівів, документів, консульської кореспонденції, право користування прапором і консульським щитом як символами акредитуючої держави, митні та податкові пільги і вилучення.</p> <p>2. Особисті привілеї та імунітети консульських посадови осіб: особиста недоторканність та її обмеження, імунітет від юрисдикції по відношенню до дій, які здійснюються при виконанні консульських функцій, митні та податкові пільги і вилучення.</p> <p>3. Коло осіб, які мають право користуватися консульськими привілеями та імунітетами.</p>	2
<p>Тема 9. Спеціальні місії як форма дипломатії</p> <p>1. Основні види дипломатії спеціальних місій: спеціальні місії з функціями політичного, церемоніального, економічного, технічного характеру.</p> <p>2. Секретні спеціальні місії.</p> <p>3. Характерні риси дипломатії спеціальних місій: їх обмежений характер в часі, конкретно-цільовий зміст завдань, що покладаються на спеціальні місії.</p>	2
<p>Разом</p>	24
<p>6. Завдання для самостійної роботи</p>	
<p>Тема 1. Поняття дипломатичної служби. Виникнення та основні історичні етапи розвитку дипломатичної служби</p> <p>1. Виникнення та формування основних історичних типів дипломатії.</p> <p>2. Зародження та становлення дипломатичної служби як невід'ємної частини державної служби.</p> <p>3. Характеристика головних історичних етапів розвитку сучасної дипломатії.</p> <p>4. Особливості дипломатії та дипломатичних служб провідних держав світу.</p>	11
<p>Тема 2. Державні органи зовнішніх відносин</p> <p>1. Принципи, форми організації і методи роботи дипломатичної служби України.</p> <p>2. Указ Президента України «Про Положення про дипломатичну службу в Україні» від 16 липня 1993 р.</p> <p>3. Указ Президента України «Про заходи щодо вдосконалення координаційної діяльності виконавчої влади в сфері зовнішніх відносин» від 18 вересня 1996 р.</p> <p>4. Консульський Статут України 1994 р.</p>	11
<p>Тема 3. Відкриття дипломатичних представництв та завершення дипломатичної місії</p> <p>1. Процедура призначення глави дипломатичного представництва. Постанова Верховної Ради України «Про порядок призначення глав представництв України в іноземних державах та при міжнародних організаціях» від 15 липня 1994 р.</p> <p>2. Класи глав дипломатичних представництв. Їх акредитація в державах перебування. Постанова Верховної ради України «Про відкриття дипломатичних і консульських представництв України « від 3 березня 1993 р.</p>	11

<p>3. Завершення дипломатичної місії. Право держави перебування оголошувати членів персоналу дипломатичного представництва «персоною нон грата».</p> <p>4. Віденська конвенція про дипломатичні відносини 1961 р. про поняття «persona non grata». Інші випадки завершення місії.</p>	
<p>Тема 4. Структура та персонал дипломатичного представництва. Функції дипломатичних представництв та засоби їх здійснення</p> <p>План</p> <p>1. Засоби виконання дипломатичних функцій.</p> <p>2. Приміщення для дипломатичного представництва.</p> <p>3. Право на вільні відносини з державою, що акредитує (поштово-телеграфний зв'язок, шифровані депеші, електронна пошта, дипломатична пошта тощо).</p> <p>4. Віденська конвенція про дипломатичні відносини 1961 р. про використання радіозв'язку.</p> <p>5. Свобода перебування співробітників представництва по території країни перебування та можливі мотиви її обмеження.</p> <p>6. Порядок відносин дипломатичного представництва з установами і посадовими особами країни перебування. Постанова КМ України про затвердження «Положення про порядок розміщення дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні» від 27 лютого 1995 р.</p>	11
<p>Тема 5. Дипломатичні привілеї та імунітети</p> <p>1. Особисті привілеї та імунітети персоналу дипломатичного представництва: особиста недоторканість дипломатичного агента, його особистої резиденції, паперів, майна, імунітет від кримінальної, цивільної та адміністративної юрисдикції, митні і податкові пільги і вилучення.</p> <p>2. Коло осіб з числа персоналу дипломатичного представництва, які користуються привілеями та імунітетами дипломатичного характеру. Дипломатичні привілеї та імунітети адміністративно-технічного персоналу, обслуговуючого персоналу, внутрішньої охорони посольства.</p>	10
<p>Тема 6. Встановлення консульських відносин</p> <p>1. Штатні та позаштатні (почесні) консули.</p> <p>2. Процедура призначення глави консульської установи.</p> <p>3. Структура та персонал консульських представництв. Категорії персоналу.</p> <p>4. Внутрішня організація та методи роботи консульського представництва.</p> <p>5. Завершення консульської місії.</p> <p>6. Право держави перебування оголошувати консульську посадову особу чи будь-якого іншого працівника із числа консульського персоналу «persona non grata». Інші випадки завершення консульської місії.</p>	11
<p>Тема 7. Функції консульських установ та засоби їх виконання</p> <p>1. Засоби виконання консульських установ.</p> <p>2. Право на вільні відносини з державою, яку представляє консульська установа.</p> <p>3. Свобода пересування консульських посадових осіб по території</p>	11

консульського округу та її обмеження. 4. Надання необхідних можливостей для виконання функцій консульського представництва – обов'язок держави перебування.	
Тема 8. Консульські привілеї та імунітети 1. Коло осіб, які мають право користуватися консульськими привілеями та імунітетами. 2. Умови та підстави для розповсюдження на консульських посадових осіб дипломатичних привілеїв та імунітетів. 3. Віденська конвенція про консульські відносини 1963 р., Консульський Статут України від 4 квітня 1994 р. про консульські привілеї та імунітети.	11
Тема 9. Спеціальні місії як форма дипломатії 1. Порядок призначення глави і членів персоналу спеціальної місії. 2. Склад спеціальної місії, її повноваження, функції та засоби виконання. 3. Завершення роботи спеціальної місії. 4. Привілеї та імунітети спеціальних місій. 5. Визначення кола осіб, які користуються привілеями та імунітетами спеціальних місій.	11
Разом	98

7. Література для вивчення дисципліни

Базова:

1. Борунков А. Ф. Дипломатический протокол в России: Монография / А. Ф. Борунков — 3-е изд., испр. и доп. — М.: Международные отношения, 2005. — 256 с.
2. Вуд Дж. Дипломатический церемониал и протокол. / Дж. Вуд, Ж. Серре. — 2-е изд. испр. и доп. — М.: Международные отношения, 2003. — 416 с.
3. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів: Навчальний посібник / В. П. Галушко. — Вінниця: Нова книга, 2002. — 266 с.
4. Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання. – Навч. посібник / Б. І. Гуменюк — К.: Либідь, 2007. — 224 с.
5. Дипломатическая служба: Учебное пособие / Под ред. А. В. Торкунова. — М.: Российская политическая энциклопедия (РОССПЭН), 2002. — 688 с.
6. Калашник Г. М. Вступ до дипломатичного протоколу та ділового етикету: Навчальний посібник / Г. М. Калашник — К.: Знання, 2007. — 143 с.
7. Кузьмин Э. Л. Дипломатическое и деловое общение: правила игры / Э. Л. Кузьмин. — М.: НОРМА, 2005. — 304 с.
8. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник / М. З. Мальський [та інші.]. — К.: Знання, 2010. — 464 с.
9. Попов В. И. Современная дипломатия: теория и практика. Дипломатия-наука и искусство: курс лекций / В. И. Попов. — 2-е изд., доп. — М.: Международные отношения, 2003. — 576 с.
10. Пост П. Энциклопедия этикета от Эмили Пост. / Пегги Пост — М.: Эксмо, 2009. — 148 с.

11. Право зовнішніх зносин. Збірник документів / Упорядники: Ю. В. Алданов, І. М. Забара, В. І. Резніченко. — К., 2003. — 784 с.

12. Резніченко В. І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного, ділового протоколу та етикету / В. І. Резніченко, І. Л. Михно. — К.: УНВЦ «Рідна мова», 2003. — 266 с.

13. Сагайдак О. П. Дипломатичний протокол та етикет : підручник / О. П. Сагайдак. — К.: Знання, 2010. — 398 с.

14. Сардачук П. Д. Дипломатичне. представництво: організація і форми роботи: Навчальний посібник / П. Д. Сардачук, О. П. Кулик. — 2-ге вид. — К., 2008. — 176 с.

15. Снітинський В. В. Діловий етикет у міжнародному бізнесі: навчальний посібник / В. В. Снітинський, Н. Б. Завальницька, О. О. Брух. — Львів: Магнолія, 2009. — 300 с.

16. Ткач Д. І. Дипломатичний протокол та етикет: навчально-методичний комплекс дисципліни / Д. І. Ткач. — К.: Університет економіки та права «КРОК», 2010. — 30 с.

17. Український дипломатичний словник / За ред. М. З. Мальського, Ю. М. Мороза. — К.: Знання, 2011. — 495 с.

18. Фельтхэм Р. Дж. Настольная книга дипломата / Р. Дж. Фельтхэм. — 4-е изд. — Минск: Новое знание, 2004. — 304 с.

19. Шинкаренко Т. І. Дипломатичний протокол та етикет: Навчальний посібник / Т. І. Шинкаренко. — К.: Знання, 2007. — 296 с.

20. Чугаєнко Ю. О. Дипломатичний і міжнародний протокол та етикет: навчальний посібник / Ю. О. Чугаєнко. — К.: Національна академія управління, 2011. — 162 с.

Додаткова:

1. Астахов Е. М. Дипломатическое сопровождение национального бизнеса / Е. М. Астахов. — М.: МГИМО-Университет, 2010. — 261 с.

2. Астахов Е. М. Этапы становления дипломатических отношений России с латиноамериканскими странами / Е. М. Астахов // Российские посольства за рубежом. Очерки истории дипломатических отношений. — М.: МГИМО-Университет, 2010. — С. 317–331.

3. Афанасьев І. А. Діловий етикет / І. А. Афанасьев — К.: Альтерпрес, 2001. — 352 с.

4. Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / С. К. Богдан — К.: Рідна мова, 1998. — 186 с.

5. Богучарский Е. М. Некоторые вопросы становления дипломатии арабских государств (вторая половина XX – начало XXI вв.) / Е. М. Богучарский // Мировая экономика и международные отношения. — 2009. — № 1. — С. 77-83.

6. Виноградов В. М. Дипломатия: люди и события. Из записок посла / В. М. Виноградов — М.: РОССПЭН, 1998. — 496 с.

7. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби / Б. І. Гуменюк. — К.: Либідь, 1998. — 244 с.

8. Дипломатический словарь: В 3-х томах / под ред. А.А. Громыко. — М.: Наука, 1986. — 422 с.

9. Долгов В. И. Консульская служба Российской Федерации на современном этапе / В. И. Долгов, О. В. Лебедева. — М.: МГИМО-Университет, 2010. — 246 с.

10. Дубинин Ю. В. Дипломатический марафон / Ю. В. Дубинин. — Изд. второе, расшир. и доп. — М.: Колос, 2009. — 230 с.

11. Дубинин Ю. В. О дипломатическом искусстве / Ю. В. Дубинин // Международная жизнь. — 2010. — № 8. — С. 113–124.

12. Захарова О. Ю. Власть церемониалов и церемониалы власти в Российской Империи XVIII – начала XX века: коронации, дипломатические приемы, высочайшие выходы, военные парады, рыцарские карусели, церемониальные застолья, балы / О. Ю. Захарова. — М.: АиФ принт, 2003. — 398 с.
13. Зонова Т. В. Дипломатическая специфика межкультурных аспектов коммуникации в условиях глобализации / Т. В. Зонова // УМК «Межкультурные коммуникации в условиях глобализации» / под ред. проф. В. С. Глаголева. — М.: Проспект, 2010. — С. 170–195.
14. Зонова Т. В. Коммуникативные технологии в публичной дипломатии / Т. В. Зонова // Психология общения. Энциклопедический словарь. — М.: Когито-Центр, 2011. — 344 с.
15. Кинцанс В. П. Дипломатический протокол / В. П. Кинцанс — Рига: Латв. ун-т., 1992. — 91 с.
16. Козлов В. А. Дипломатія Святого Престолу в постбіполярній системі міжнародних відносин за часів понтифікату Іоанна Павла II: монографія / В. А. Козлов. — Вінниця : Книга-Вега, 2008. — 192 с.
17. Кузьмин Э. Л. Дипломатическое и деловое общение: правила игры / Э. Л. Кузьмин. — М.: Норма, 2005. — 233 с.
18. Крылов С. А. Многосторонняя дипломатия латиноамериканских государств / С. А. Крылов // Вестник МГИМО (У). — 2009. — № 6. — С. 38–46.
19. Лядов П. Ф. Трехсторонний дипломатический успех глобальной значимости / П. Ф. Лядов // Мир и политика. — 2009. — № 5. — С. 43–61.
20. Международное публичное право: Учебник / Л. П. Ануфриева, Д. К. Бякешев, К. А. Бякешев и др. — М.: Проспект, 2007. — 784 с.
21. Мелихов И. А. Личность в дипломатии (на исторических параллелях) / И. А. Мелихов. — М.: Восток/Запад, 2011. — 367 с.
22. Мелихов И. А. Переговорная ретроспектива отечественной дипломатии / И. А. Мелихов // Мир и политика. — 2010. — № 6. — С. 37–52.
23. Прийшов, зачарував, переконав — формула дипломатичного успіху // Зовнішні справи. — 2011. — Вип. 7. — С. 50–52.
24. Резніченко В. І. Довідник-практикум офіційного, дипломатичного і ділового протоколу та етикету / В. І. Резніченко — К.: Рідна мова, 2003. — 478 с.
25. Романов М. В. Справочник по этикету для бизнесменов, туристов и отправляющихся в гости за рубеж / М. В. Романов. — К.: Либра, 1994. — 128 с.
26. Российские посольства за рубежом. Очерки истории дипломатических отношений / Под ред. И. А. Мелихова и Е. М. Богучарского. — М.: МГИМО-Университет, 2010. — 358 с.
27. Руденко Г. М. Основы дипломатического протокола / Г. М. Руденко — К.: Бліц-Інформ, 1999. — 178 с.
28. Селянинов О. П. Дипломатические отношения государств: Принципы, формы и методы / О. П. Селянинов. — М., 2004. — 176 с.
29. Семенов В. Л. Практика дипломатического протокола и этикета / В. Л. Семенов — М.: Международное агенство «А. Р. Т.», 2002. — 208 с.
30. Терехов В. П. Гендерный фактор в политике и дипломатии / В. П. Терехов // Международные процессы. — 2010. — № 2. — С. 94–100.
31. Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т. / Редкол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. — К.: Знання України, 2004. — 760 с.

32. Ціватий В. Г. Європейська та українська дипломатична практика і протокол доби раннього Нового часу: типове і особливе // Науковий вісник Дипломатичної академії України. — К., 2001. — Вип. 5. — С. 266–271.

33. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування: Навчальний посібник. / Т.К. Чмут. — К.: Вікар, 2002. — 223 с.

34. Ягер Дж. Деловой протокол: стратегия личного успеха / Джен Ягер. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2004. — 344 с.

Інформаційні ресурси:

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р. [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_048

2. Віденська конвенція про консульські зносини. 24 квітня 1963 р. [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_047

3. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. 14 березня 1975 р. [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_254

4. Дипломатичний протокол та етикет: Навчальний посібник [Електронний ресурс] // Електронна бібліотека. — Режим доступу: <http://politics.ellib.org.ua/pages-4123.html>

5. Зонова Т. В. Парадипломатія європейських регіонів [Електронний ресурс] / Т. В. Зонова // Вся Європа. — 2011. — №4 (43). — Режим доступу: <http://www.amberbridge.org/article?id=106>.

6. Положення про дипломатичне представництво України за кордоном. [Електронний ресурс] // Розпорядження Президента України. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=166%2F92-%F0%EF>

7. Положення про Державний Протокол та Церемоніал України. Указ Президента України від 22 серпня 2002 р. [Електронний ресурс] // Законодавство України. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=746%2F2002

8. Про Положення про Міністерство закордонних справ України [Електронний ресурс] // Розпорядження Президента України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/381/2011>